

Aan de draaischijf

**Draaiklei [47], Klei centreren [49],
Een cilinder draaien [54], Open vormen [70],
Vlakke vormen [72], Een serie draaien [75],
Draaien op een afneembare plaat [75],
Onderdelen aan een gedraaide pot
vormen [79]**

‘Pottendraaien, pottendraaien, hey hey hey!’ Deze vrolijke zin zag ik kort na Melissa’s eerste les in mijn atelier op haar Instagramfeed verschijnen, ik voelde meteen dat Melissa het draaivirus ook te pakken had. Het herinnerde me aan mijn eigen enthousiasme na mijn eerste keer aan het pottendraaierswiel zoveel jaren geleden. Pottendraaien aan de draaischijf is mij sindsdien nooit gaan vervelen. Integendeel, in mijn atelier spelen met aarde, water, vuur en lucht is een gezonde verslaving geworden. Ontdekken hoe mijn eigen handen de vier natuurelementen met elkaar in verbinding brengen tot een pot, maakt mij keer op keer gelukkig. Voor mij betekent het niet meer en niet minder dan vanuit de aarde creëren en daardoor voel ik me aardser. Door potten te leren draaien ben ik geduldiger geworden en heb ik mezelf meermaals verrast met mijn eigen doorzettingsvermogen en kunnen. Door les te geven ben ik ervan overtuigd geraakt dat iedereen die het echt wil het ambacht kan leren. Want ook al ziet het pottendraaien er van een afstand eenvoudig uit, het vereist heel wat oefening en je moet bereid zijn je frustratiedrempel te verhogen, want het leerproces gaat nu eenmaal gepaard met mislukkingen.

Het werk aan de draaischijf omvat veel technieken en vaardigheden, te veel om in dit boek allemaal aan bod te laten komen. Ik focus me hier vooral op de basisbeginselen en de verschillende stadia van het pottendraaien. Want eerlijk is eerlijk, ik denk niet dat je met een geschreven handleiding de trucs van het draaien onder de knie krijgt. Je kan zoveel handleidingen lezen als je wilt, op een gegeven moment moet je aan de slag om de klei en de bewegingen van de schijf onder je handen te voelen. Zoek een cursusplek waar je aangemoedigd en gesteund wordt bij de eerste stappen aan de draaischijf en gebruik dit boek als ondersteuning. Elke pottendraaier ontwikkelt door de jaren heen zijn eigen werkwijze en stijl, maar de basisprincipes van het draaien zijn altijd dezelfde. Wanneer je dat beseft, kan je aan de slag om de klei door je vingers te laten dansen!

Draaiklei

Niet alle kleisoorten kunnen op de draaischijf gebruikt worden. Kies voor klei met fijne (of helemaal geen) chamotte. Klei met grove chamottekorrels is een pijnlijke zaak; je zal snel voelen dat dit niet werkt op de draaischijf!

Kneed de klei voor je aan de schijf plaatsneemt goed door, zodat hij homogeen, lucht vrij en soepel is om te gebruiken. Je doet er goed aan van tevoren een aantal kleibollen klaar te kneden voor gebruik, zo hoef je niet na elke gedraaide pot recht te staan om de volgende te kneden; efficiëntie, daar gaan we voor! Vijfhonderd gram vind ik een goed gewicht om als beginneling mee van start te gaan. De bollen liggen dan goed in de hand en zijn controleerbaar bij je eerste oefeningen aan het wiel. Zodra je met dit gewicht vertrouwd bent, kan je beetje bij beetje het gewicht verhogen.

— Organisatorisch

Een goed georganiseerd persoon is er twee waard, dat geldt ook voor de pottendraaier.

Wanneer je begint te draaien, zorg er dan voor dat je voornaamste gereedschappen binnen handbereik liggen:

- de geprepareerde kleibollen
- een bak water
- een spons (al dan niet op een stok)
- een naald
- een lomer*
- een snijdraad
- een handdoek
- een houten plank om je gedraaide potten op te zetten

Wanneer alles klaarligt, bind je je schort om en neem je plaats aan de draaischijf. Ga zo dicht mogelijk met gespreide benen tegen het slibreservoir zitten, zodat je ook wat boven je schijf geleund zit. Zo kan je beter kracht uitoefenen op de klei. Zorg ervoor dat je comfortabel en ontspannen zit met één voet op het gaspedaal. Zit je lekker? Stroop je mouwen nu maar op, we gaan eraan beginnen.

Klei centreren

De basis van een mooi symmetrisch gedraaide pot is altijd een goed gecentreerde kleibal. Gecentreerd betekent dat de kleibal in het midden van je draaiende schijf gelijkmatig ronddraait. Klei centreren is de eerste belangrijke stap die je moet leren. Dit vraagt tijd en oefening, veel oefening. Laat je niet ontmoedigen wanneer het niet lukt en er keer op keer een aantal bollen in de recupereerton verdwijnen. Er komt een moment dat het je lukt en geloof me, dat voelt beter dan een aha-erlebnis. Zet door en heb vertrouwen in jezelf!

[Stap 1: De kleibal vastzetten]

- Plaats de kleibal in het midden van de schone, droge schijf. Zorg ervoor dat de bal vastkleeft.
- Maak je handen en de kleibal nat.
- Leg je rechterhand als een kommetje om de klei. Je duim ligt boven op de klei.
- Plaats je linkerhand om je rechterhand en leg je linkerduim over je rechterhand.
- Laat de schijf nu draaien en trek de klei een beetje naar je toe, terwijl je ook met de muus van je rechterhand boven op de bol kracht uitoefent.
- De kleibal plakt nu stevig vast op de schijf en staat min of meer in rust (wiebelt of zwalpt niet al te erg).

* Lomer
niervormig metalen, houten
of kunststof voorwerp om
het kleioppervlak vlak af te
werken en/of kleislib weg te
halen (zie foto pag. 192).

[Stap 2: Een kegel maken]

- Laat de schijf snel draaien en vergeet tussendoor niet je handen nat te maken.
- Plaats beide handen om de klei en trek met je rechtermiddelvingers de klei in de handpalm van je linkerhand. De klei wordt hierdoor in kegelvorm omhooggedrukt. Wanneer je dat voelt, volgen beide handen de klei in de hoogte.
- Laat de kegelvorm los en maak je handen nog een keer nat.

[Stap 3: De kegel naar beneden brengen]

- Laat je rechterhand als een kommetje om de kegel liggen.
- Plaats de muis van je linkerhand tegen de kegel, duw hem een beetje van je weg en naar beneden toe. Trek tegelijkertijd met je rechterhand de klei een beetje naar het midden van de draaischijf.

Je zal deze handelingen een aantal keren moeten herhalen om een goed gecentreerde kleibal te verkrijgen.

[Tips]

De kunst tijdens het draaien is om je handen niet mee te laten bewegen met de draaibewegingen van de schijf. Houd je ellebogen in je zijde en laat je onderarmen eventueel rusten op het slibreservoir. Dat helpt om je handen zo stil mogelijk te houden.

- Laat tijdens het centreren de draaischijf op volle snelheid draaien. In het begin lijkt dat een beetje eng, maar je zal minder krampachtig draaien en niet in de klei blijven hangen.

- Maak je handen en de kleibal voortdurend nat. Water is het glijmiddel tussen je handen en de klei. Neem vaak water, maar niet te veel in een keer, want dan verzadigt je de klei. Neem je te weinig water, dan zal de klei kleverig worden en blijf je er tijdens de bewerking sneller in haken waardoor hij gaat scheuren of breken

- Wanneer je de kegel vormt, moet je erop letten dat er geen kuiltje ontstaat. Hierdoor trek je lucht in de klei, waardoor die tijdens het bakken zal barsten.

- Uiteindelijk moet de gecentreerde kleibal van vijfhonderd gram eruitzien als een niet aangesneden Boursinkaasje (of voor de mannen: een mooi gevormde B-cup).

- Het is lastig op papier uit te leggen hoe veel of hoe weinig kracht je mag zetten op de klei. Probeer je eigen krachten te doseren en gebruik te maken van de kracht die door de snelheid van de schijf wordt gegenereerd.

Een cilinder draaien

Proficiat, het centreren is je gelukt: je klei staat heerlijk evenwichtig, gecontroleerd en gelijkmatig te draaien in het midden van de draaischijf! Tijd voor de volgende stap: een eenvoudige cilinder draaien. Deze vorm is de ideale manier om de basistechnieken, het openen van de klei en het optrekken van de wand, aan te leren. Tegelijkertijd is het ook de basisvorm waaruit een hele reeks andere vormen ontstaan. Het einddoel van deze oefening moet zijn dat je alle klei op de schijf hebt gebruikt om een cilindervorm te maken waarvan de bodem en de wanden een gelijkmatige dikte hebben. Succes!

[Het openen van de klei]

- Draai op middelmatige snelheid.
- Plaats je linkerhand als een kommetje om de gecentreerde kleibal, je duim ligt op de rand van de klei.
- Leg je rechterduim over je linkerhand, je handen maken contact met elkaar.
- Je wijsvinger ligt in het midden van de bal en duwt zachtjes naar beneden, richting de bodem. Houd de vinger waarmee je de kleibal opent stil. Maak geen 'roerende' bewegingen, daarmee breng je de klei uit zijn centrum. Maak geen putje recht naar beneden, maar zorg ervoor dat je eindigt in de vorm van een vulkaankrater (of een V-vorm). Dit vergemakkelijkt zo meteen het optrekken van de klei.
- De bodem moet ongeveer zes millimeter dik zijn. Je kan dit controleren door de draaischijf even stil te zetten, met een naald in de bodem te prikken en je vinger op de bodem tegen de naald te plaatsen. Haal met je vinger op de aangeduide plaats de naald weer omhoog. Als je vinger aan de verdikking van de naald staat, is je bodem goed van dikte. Staat hij meer naar het beginpunt van je naald, dan is je bodem te dun en kan je het best opnieuw beginnen, want de kans is groot dat je een gat in de bodem draait wanneer je de pot van de schijf haalt. Is je bodem te dik, duw dan nog even door.

